

هنرمعلمی

فرارسیدن ماهی که سالروز مبعث پیامبر اسلام(ص)، میلاد امام علی(ع) و روز معلم در آن واقع شده است، بر شما پیروان واقعی رسالت انبیا مبارک. اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اِقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْكَرِيمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (علق، ۵-۱): بخوان به نام پروردگارت که آفرید. انسان را از خون بسته سرشت. بخوان و پروردگارت کریم‌ترین است؛ همان‌که با قلم آنچه را که انسان نمی‌دانست به او آموخت.

در این آیات، خداوند خود را «معلم» می‌خواند و جالب اینکه معلم بودن خود را بعد از آفرینش پیچیده‌ترین و بهترین شاهکار خود، یعنی انسان، آورده است. بدین معنا، مقام معلمی خدا، بعد از مقام آفرینندگی او قرار دارد. اینکه خدا انسانی را که هیچ نمی‌دانست، به وسیله قلم آموزش داد، از اوج خلاقیت و هنر شگفت او در امر آفرینش حکایت دارد.

از این‌رو، می‌توان گفت که هنر شگفت معلمی از آن خداوند عالم است و پس از او، از آن پیامبران و آنگاه از آن ما -معلمان- که در این هنر مشغول فعالیت هستیم.

قرآن کریم پیامبر اسلام را، که بزرگ معلم تاریخ بشریت است، چنین معرفی می‌کند: «همانا رسولی از خود شما به‌سوی‌تان آمده است که رنج بردنتان بر او گران می‌آید و سخت دلبسته شماست» (توبه، ۱۲۸). عشق به هدایت و ارشاد انسان‌ها برای معلم کمال مطلوبی است که هیچ معلمی بدون این سوز و عشق نمی‌تواند در کار خود موفق باشد.

درواقع این روحیه موتور محرک معلم است برای تعلیم و تربیت. عشق و سوز معلم محیط آموزشی را پرشور و نشاط می‌کند. در این محیط، معلم و شاگرد امیدوارانه به آینده نگاه می‌کنند و برای روزهای بهتر و روشن می‌کوشند. لازمه معلم بودن تنها داشتن معلومات دقیق و گسترده نیست؛ چه، معلم علاوه بر این‌ها باید به هنر معلمی نیز آراسته باشد؛ هنری بسیار دقیق و حساس که اگر از آن بی‌بهره یا کم‌بهره باشد، هیچ‌گاه در امر مهم و سرنوشت‌ساز تعلیم و تربیت موفق نخواهد شد.

امام علی(ع)، اولین دانش‌آموز مکتب پیامبر اسلام(ص)، با تشبیه پیامبر اسلام(ص) به طبیب یا پزشکی که با طب خود سخت به دنبال بیمار می‌گردد (طبیب دَوَّار بَطَّبه)، رسالت آن حضرت را معالجه روح و جان انسان‌ها بیان می‌کند. می‌گوید: «رسول خدا پزشک بیماری جهل و طبیب اخلاق نکوهدیده و پست است و با طب خویش در سیر و گردش است.» این بیان کنایه از این دارد که وی خود را برای درمان جاهلان و گمراهان عرضه می‌کند و خویشتن را بر این امر منصوب و موظف داشته است.

امید است با تأسی به رفتارهای معلمی ائمه معصومین(ع) بتوانیم با هنر خود معلم باشیم نه با ابلاغ و حکمی که از اداره کارگزینی می‌گیریم. چرا که معلمی یعنی داشتن درد راهنمایی و هدایت مردم، با وجود ناملایمات روزگار.

سید رضا حسینی